

Klimatpolitiskt program

★ UNG VÄNSTER

Klimatpolitiskt program

ANTAGET VID UNG VÄNSTERS RIKSTING I GUBBÄNGEN 22–24 MAJ 2009

INLEDNING	4
- Högers lösningar	5
- Kollektiva lösningar	6
GLOBAL RÄTTVISA	7
- Rättvist miljöutrymme	7
- Klimatansvar	7
- Utsläppsrätter	8
- Livsmedelsproduktion	9
- Sprid tekniken	9
TRANSPORTSEKTORN	10
- Kollektivtrafiken	10
- Gång- och cykeltrafik	11
- Järnväg	11
- Skatter	12
ENERGI	14
- Snabbare energiomställning	14
- Fortsatt avveckling av kärnkraften	14
- Samhälleliga investeringar för minskad energiförbrukning	15
- Gemensamt ägande för gemensam nytta	16
AVSLUTNING	17

TRYCK:
Myran.biz
Varberg 2009

INLEDNING

Mänskligheten står inför en katastrof av globala proportioner. Den rika världens överdrivna användande av fossila bränslen leder till stigande havsnivåer, extrem torka, smältande polarisar, resurskonflikter och flyktingkatastrofer, vilket än så länge främst drabbar den fattiga världen, där människor tvingas på flykt. Det här är Ung Vänsters klimatpolitiska program där vi presenterar radikala lösningar på en av vår tids största frågor.

Det som brukar kallas för klimatförändringar är jordens varierande klimat över tid. Klimatet på jorden förändras naturligt, men den förändringen accelereras och byter bana, på grund av människans påverkan. Ett av de största miljöproblemen vi har att tampas med är den globala uppvärmningen. Mänskligheten utviner årligen ca 6 miljarder ton fossila bränslen ur jordens inre. Användningen av fossila bränslen orsakar koldioxidutsläpp som leder till klimatförändringar. Under 2000-talet förväntas jordens medeltemperatur öka mycket snabbare än under det föregående seklet - ökningen kan bli så stor som uppemot sex grader. Detta i sin tur kommer att få mycket stora konsekvenser. Miljarder människor kommer att påverkas av den globala uppvärmningen.

Om hela jordens befolkning skulle förbruka lika mycket resurser som vi i Sverige, skulle nästan fyra jordklot behövas. Idag förbrukar 20 procent av jordens befolkning 85 procent av världens resurser, de fattigaste 20 procenten lever i sin tur på ungefär 1 procent av resurserna. I klarspråk betyder det här att det är länderna i Nord som lever vidare av att länderna i Syd inte utnyttjar lika mycket resurser. Imperialismen har gjort det möjligt för västländerna att exportera sina miljöproblem och upprätthålla en ohållbar exploatering utan att direkt behöva konfrontera konsekvenserna. Trots befintlig kunskap om människans påverkan på miljön och försök till regleringar finns de miljöfarliga industrierna kvar, men flyttas till fattigare länder i Syd. Därmed svär sig de rika länderna fria från sitt ansvar för klimatkrisen.

Den utvecklingen förstärks av den maktförskjutning som skett från nationella till överstatliga organ som EU, Världshandelsorganisationen (WTO) och Världsbanken. Storföretagens allt hårdare motstånd mot nationell lagstiftning står i direkt motsättning till möjligheten att i de demokratiska församlingarna utkräva ett politiskt ansvar för utvecklingen. Den överstatliga regleringen av handeln har också gjort det svårare att styra produktionen med skatter och lagstiftning. De globala miljöproblemen måste hanteras i mellanstatligt samarbete, med utgångspunkten att de största förändringarna behöver ske hos de värsta förövarna, västvärlden.

De multilaterala miljöavtalen – Kyoto, Montreal och så vidare väger lätt i förhållande till WTO, med USA i spetsen, som hävdar att liberaliseringen av all handel är en överordnad princip. USA har själva ännu inte skrivit på några globala avtal som behandlar hur länderna i världen måste minska sina koldioxidutsläpp. Den största boven i dramat vägrar alltså skriva under avtalen med argumentationen att det är orättvist att de fattiga länderna inte behöver minska sina utsläpp lika mycket.

Vi ser också att det, i både Nord och i Syd, är männen som utgör det största problemet. Det är män som har mer resurser och ägande än kvinnor och det är mäns levnadsmönster som i högre utsträckning bidrar till miljöpåverkan. Det ekologiska fotavtrycket för rika män är 20 fotavtryck/steg, medan fattiga kvinnor bara kommer upp i 0,7 fotavtryck/steg.

Att situationen för klimatet är allvarlig är inget nytt. Det är något som miljörelsen vetat om och försökt lyfta upp till debatt i fler decennier. Klimatförändringarna är ett resultat av det kapitalistiska produktionssättets expansionssträvan och kortsiktiga vinstintressen. I ett samhällssystem där överklassens jakt på vinstmaximering alltid går före en frisk och välmående värld högers lösningar aldrig vara de som på riktigt åtgärdar klimatkrisen.

Högerns lösningar

Den klimatpolitiska debatten har utvecklats raskt sedan den dök upp på allvar på 1990-talet. Inledningsvis var högerns hållning att klimatproblemen redan var lösta, eller skulle lösas i takt med att marknaden i sann nyliberal anda anpassade sig. I viss mån förnekade man att klimatet över huvud taget var hotat. Idag vill man visa sig handlingskraftig, men med åtgärder som i praktiken blir icke-lösningar. Genomgående är ett förhållningssätt där individen eller konsumenten tar ansvar för vilken klimatpåverkan hans/hennes handlingar får, motsatsen – kollektivt ansvar – lyser med sin frånvaro. Genomgående är också att borgerligheten säger sig representera och förmedla konsensus, där ”vi” är de goda världsmedborgarna och fienden är enskilda miljöförstörande individer eller stater. Den som är ”klimatsmart” kan slå sig för bröstet, medan den som exempelvis inte källsorterat är skurken. Frågorna om vilka som står för störst klimatpåverkan, vilka som drabbas och vilka som vinner på att sitta tyst och titta på, berörs inte.

Att fokus ligger på individuella lösningar är problematiskt på många sätt. Det hörs ofta resonemang om att Sverige uppfyllt sina mål och därmed redan dragit sitt strå till stacken – nu är det andra länder, främst u-länder som måste skärpa sig om det ska ske någon förändring. Under tiden är vi handlingsförlamade. Detta legitimerar stater och regeringar som struntar i klimatfrågan, men det sker också en orättvis skuldbeläggning på tredje världen som i själva verket står mer eller mindre maktlös samtidigt som de också drabbas hårdast av klimatförändringarna. På samma sätt ges individer dåligt samvete om de inte agerar ”klimatsmart”, trots att många saknar tillgång till information eller ekonomiska förutsättningar att exempelvis handla ekologiskt.

I debatten uppmuntras också en övertro på vissa typer av åtgärder, såsom ekologiska varor, miljöbilspremie eller källsortering. Man lurar att tro att en lågenergilampa gör stor skillnad, samtidigt som fokus flyttas så långt bort från de verkligt betydelsefulla åtgärderna som möjligt. Det ger intrycket av att marknaden som utlovat av högern anpassar sig, eftersom den erbjuder miljövänliga produkter.

KLIMATPOLITISKT PROGRAM

Att fokus är så förskjutet innebär ett guldläge för borgerligheten och kapitalet. Samtidigt som man framstår som klimatvänlig och handlingskraftig fortsätter det politiska maskineriet i nyliberal riktning.

Kollektiva lösningar

Ung Vänster menar att det krävs ett gemensamt grepp om klimathotet. Vi menar att det inte räcker att uppmana till källsortering eller vänta på att andra ska skriva på avtal som riskerar att inte följas. Boven i dramat är företagen och industrierna och det samhällssystem som möjliggör miljöförstörelsen, inte individen. Så länge företagen tillåts göra vinst på ett produktionssätt som förstör miljön, kommer klimatet att vara hotat.

Vi vänder oss mot högerens detaljfokusering på klimatpolitikens område. En klimatpolitik med ambitionen att åtgärda problemet kräver ett helhetsperspektiv. Samhällets åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser ska sättas in där åtgärderna har största effekt.

Gemensamma problem behöver gemensamma lösningar. Liksom i resten av samhället finns en intressekonflikt i miljöfrågan. De som förlorar allra mest på klimatförändringarna är också de som inte har råd att köpa sig fria från dem. En rörelse för en omställning till ett ekologiskt hållbart samhälle måste därför ständigt ta konflikt med de som styr produktionen och äger storföretag. Istället för högerens individbaserade lösningar krävs lösningar med kollektiv kraft där staten tar huvudansvaret. Radikala ekonomiska styrmedel, förbud mot miljöförstörande verksamhet och progressiv lagstiftning. Det krävs satsningar och stimulansåtgärder med målsättningen ett långsiktigt hållbart samhälle.

Ung Vänster är en del av den svenska och globala miljörörelsen. Vi måste vara de som avväpnar myten om att klimatproblemen kan konsumeras bort. Vi ska kanalisera den höga svenska miljömedvetenheten till organiserad kamp för kollektiva lösningar.

GLOBAL RÄTTVISA

Klimatproblemen berör hela jordens befolkning. Det är en global fråga som behöver globala lösningar. Vill man på allvar prata om miljöfrågan och faktiskt göra något åt de klimatproblem vi står inför krävs det att den rika världen tar sitt ansvar och ett globalt samarbete utan vinstintressen och exploatering, där alla är delaktiga.

Det är viktigt att komma ihåg att klimatproblemen inte handlar om att det blir lite svårare att hitta schysst skidåkning eller att det blir lite varmare badvatten på sommaren. Det handlar om orkaner som förintar byar och städer, torka som förstör skördar och tvingar miljontals människor till svält och om översvämningar som lägger stora jordytor under vatten. Om att havens ekosystem håller på att kollapsa och att polerna smälter. Det handlar om att vi måste agera nu så att framtida generationer har en planet att leva på.

Rättvist miljöutrymme

Miljöfrågan är en fråga om rättvisa och solidaritet. De som i särklass påverkar klimatet mest är de rika i världen och i Sverige. Det är därför också de rikaste som måste tvingas ta det största ansvaret för de klimatproblem som uppstår. Idag är det vanligare att människor är på flykt undan miljöförändringar och naturkatastrofer än från väpnade konflikter. Jordens fattiga länder har redan drabbats värst av klimatförändringarna och saknar de resurser som krävs för att anpassa sig till förändringarna, än mindre att vända utvecklingen.

Klimatfrågan handlar om makt. Den rika världens sätt att förbruka resurser, och låta den fattiga världen ta smällen, i form av utsläpp och miljöproblem, grundar sig i en världsordning och ett ekonomiskt system där länderna i Nord har makten.

Samtidigt får man inte glömma att även inom de rika länderna i Nord och inom de fattiga länderna i Syd pågår en orättvis fördelning av miljöutrymmet där män tar makt och utrymme på bekostnad av kvinnor. Rättvist miljöutrymme betyder att kvinnors del av utnyttjandet av jordens resurser måste öka proportionerligt – medan mäns utrymme måste minska.

Klimatansvar

De rika länderna måste minska sitt miljöutrymme och de fattiga länderna måste få stöd och hjälp för att kunna utvecklas i större samspel med miljön än vad de rika länderna har gjort. Ett sätt att ta ansvar för de klimatförändringar som sker i länderna i Syd är genom generösa klimatbistånd. Det vill säga bistånd som syftar till att anpassa produktion och energiförbrukning till de minst miljöfarliga alternativen. Idag kan många länder köpa sig

KLIMATPOLITISKT PROGRAM

fria från ansvar genom så kallade flexibla mekanismer, som har sitt ursprung i Kyotoprotokollet. De flexibla mekanismerna möjliggör för rika länder och företag att förlägga stora delar av sina utsläppsminskningar i utvecklingsländerna i olika slags projekt. Till exempel kommer mer än 50 % av de utsläppsminskningar som EU har satt som krav till år 2020 inte ske i Europa, på grund av de flexibla mekanismerna.

Det är inte rimligt att man ska kunna köpa sig fri från ansvar, när det är västvärlden som mest behöver minska sina utsläpp. För att kunna ha trovärdighet i klimatfrågan måste vi först och främst ta ansvar för det vi släpper ut på hemmaplan. Ung Vänster vill därför att västvärlden tar sitt ansvar och att de satta målen om utsläppsminskningar i EU och Sverige också sker här. EU:s målsättning om att sänka utsläppen med 20 procent till år 2020 är för lågt ställt. Ung Vänster kräver att utsläppen av växthusgaser minskas med 40 procent till år 2020. Vi vill också att ett bindande klimatavtal upprättas där industriländerna åtar sig de största utsläppsminskningarna och hjälper utvecklingsländerna till en hållbar utveckling.

Sverige måste vara ett föregångsland i klimatfrågan, detta förutsätter att våra styrande politiker driver progressiva förslag internationellt. Vårt medlemskap i EU begränsar Sveriges möjlighet till detta radikalt och innebär i praktiken att vi ställer oss bakom orättvisorna. EU är, med sitt överordnade mål om kapitalets fria rörlighet, tvärt emot vad förespråkarna säger, inte ett miljöprojekt utan läser medlemsländerna i ett samarbete som bidrar till klimatproblemen. Vi ser hur länder fria från EU, som Norge och Schweiz kan gå före och visa vägen när det gäller formulerandet av en radikal klimatpolitik. Ett utträde ur EU är därför avgörande för Sveriges möjlighet att vara ett progressivt föregångsland.

Utsläppsrätter

Tanken med utsläppsrätter är att man ska kunna reglera koldioxidutsläppen och få de som förorenar mest att betala för sig. Systemet med handel med utsläppsrätter finns idag inom EU och har fungerat väldigt dåligt. Merparten av utsläppsrätterna har delats ut gratis bland storföretagen och de som fått generöst med gratisrätter har kunnat tjäna storkovan på att sälja utsläppsrätter. Det är absurdt att företag inte bara kan köpa sig fria från ansvar utan dessutom tjänar pengar på det.

I olika länder diskuteras det om man ska införa individuella utsläppsrätter. Ett vanligt argument för individuella utsläppsrätter är att låginkomsttagare släpper ut mindre koldioxid än höginkomsttagare och att utsläppsrätter för över resurser från rika till fattiga. Vi tror inte att svaret på problemet är en marknadsanpassad lösning som öppnar upp för en handel där fattiga kan tvingas sälja rätten att värma upp sitt hus till högstbjudande eller där småbarnsfamiljer i glesbygden får avstå från semestern för att de ska ha råd att skjutsa barnen till fritidsaktiviteter. Ung Vänster vill istället att alla koldioxidutsläpp ska påläggas kraftiga straffskatter, för att pressa ner utsläppen och samtidigt omfördela pengar från miljöfarlig verksamhet till miljövänlig.

Livsmedelsproduktion

Matproduktionen är den mest grundläggande sektorn och av naturliga skäl den allra största. Det innebär att vilka matvaror vi producerar och hur vi producerar dem har stor inverkan på klimatet. Det är i denna fråga som man tydligast kan se konsekvenserna av den orättvisa globala resursfördelningen som råder. Det finns idag ingen anledning till att någon person skall behöva svälta, världens kapacitet för matproduktion överstiger vida befolkningsunderlaget. Det sätt matproduktionen är organiserad på idag, måste förändras. I Nord kan man exempelvis kosta på sig att producera kött på ett sätt som genererar fem till tio gånger mer växthusgaser än vegetabilisk produktion, detta samtidigt som det i syd råder brist på basvaror som ris och mjöl.

Den utsugning som sker av de fattigare länderna måste få ett slut. En rättvis fördelning av maten går hand i hand med att minska matproduktionens utsläpp av växthusgaser. En viktig åtgärd handlar om att minska transporterna av matvaror över jorden och satsa mer på närproduktion. Ur fördelningssynpunkt är det viktigt att alla länder har ett så stort mått av självförsörjning som möjligt. Den mat som produceras bör komma producenterna till del. På så vis blir det även mindre transporter och lättare för befolkningen att ställa krav om ekologiska produktionssätt. Ung Vänster är kritiska till dagens köttindustri. Dels förhindrar den en rimlig djurhållning, och dels ha den en mycket negativ påverkan på miljön. Hela 18 procent av världens utsläpp av växthusgaser kommer från köttindustrin. Man skövlar regnskog för att skapa mer betesmark och för att odla djurfoder. Fodret fraktas långa sträckor och förvärrar därmed transportsektorns koldioxidutsläpp. Utöver koldioxidutsläppen bidrar djurhållningen även med utsläpp av metan och diväteoxid som har betydligt starkare effekt på den globala uppvärmningen än koldioxid. Dessa utsläpp kommer främst från djuren själva, och därmed måste köttindustrins omfattning minska för att utsläppen ska kunna minska. Köttindustrin behöver bedrivas mer ekologiskt hållbart. Ung Vänster vill minska bidrag och subventioner till köttdjursuppfödningen, ställa hårdare krav på hanteringen och låta köttindustrin bära sina egna kostnader.

Sprid tekniken

En del i att minska mänsklighetens klimatpåverkan är att underlätta spridningen av tekniken för förnyelsebar energi som finns. I dagsläget gör licensavgifterna för immateriella rättigheter det svårt för fattigare länder att ha råd att utveckla förnyelsebar energi. Ett exempel på detta är vindkrafttekniken. 75 procent av vindkraftstekniken i världen kontrolleras av endast fyra företag. När många utvecklingsländer vill bygga ut vindkraften måste de använda gammal opatenterad teknik för de har helt enkelt inte råd med den moderna och miljövänligaste tekniken. Detta gynnar fåtalet storföretag som har kontrollen över patenten och inte utvecklingsländerna, och i synnerhet inte miljön. Därför vill Ung Vänster att lagarna kring immaterialrätten ska ändras så att tekniken lättare ska kunna föras över mellan olika länder.

TRANSPORTSEKTORN

Trafik- och transportsektorn står för hela 45 procent av koldioxidutsläppen i Sverige. Extra allvarligt är det att det är det enda samhällsområde i sitt slag där utsläppen ökat kraftigt under senare år och där prognosen visar på en fortsatt ökning. Ung Vänster vill vända den utvecklingen genom en utvecklad samhällsplanering och samhällsinvesteringar. En stor del av transportsektorns utsläpp går att minska redan idag genom relativt enkla åtgärder, omstruktureringar och med ekonomiska styrmedel. För att minska transportsektorns klimatpåverkan krävs det också långsiktiga satsningar, exempelvis inom områdena forskning, teknik och infrastruktur.

Det är också tydligt vilka det är som utgör det största problemet. Det faktum att kvinnor reser mindre än män innebär att det är män som genom sina transporter bidrar mest till koldioxidutsläppen. Män väljer privatbilism framför kollektivtrafik, män väljer stora bensinslukande bilar framför små energisnåla, och det är män som väljer flygtransporter framför tågtransporter. I Sverige ägs 5,2 miljoner av landets 6,9 miljoner bilar av män, 10 procent av alla bilförare (i princip uteslutande män) står för 60 procent av allt bilkörande, och män står också för ca 75 procent av allt faktiskt kilometer bilkörande.

Kollektivtrafiken

Kollektivtrafiken är ett sätt för människor som behöver transportera sig att göra det på ett billigare, effektivare och miljövänligare sätt än om var och en organiserade resan på egen hand. Det är det perspektivet som bör stå i fokus när man diskuterar olika delar av kollektivtrafiken.

Med starkare krav på mindre utsläpp framstår orimligheten i en kollektivtrafik organiserad av privata aktörer med ett vinstintresse allt mer. Vill man premiära miljömål med kollektivtrafiken behöver den finansieras med våra gemensamma skattepengar. Endast då kollektivtrafiken är samhälleligt styrd kan vi använda den för att gynna flertalets syften. Ung Vänster anser att det ska vara stat, kommuner och landsting som innehar kontrollen över kollektivtrafiken. Den kontrollen har man på många håll tappat genom avregleringar, bolagiseringar och konkurrensutsättningar och ett första steg är att tillskansa sig den igen. Vi anser också att man skall använda makten man får genom ägandet till att på allvar satsa på kollektivtrafiken så att fler persontransporter sker där istället för genom privatbilismen och på så vis ta ett ansvar för att minska växthusgaserna.

Det mest verkningsfulla sättet att få fler människor att välja kollektivtrafik är att göra det ekonomiskt mer lönsamt. Ung Vänster kräver att alla landsting inför nolltaxa för kollektivtrafiken. En helt skattefinansierad kollektivtrafik är inte orealistiskt och inte heller särskilt dyrt. Faktum är att de flesta skulle tjäna på att kollektivtrafiken finansierades på det sättet istället för genom avgifter. Ett sätt att finansiera nolltaxan är också att använda pengar från en s.k. trängselskatt till kollektivtrafiken. Det är ett bra sätt att omfördela resurser från privatbilismen till kollektivtrafiken.

Att få människor att välja kollektivtrafik handlar också om att bryta mäns rese-mönster samt att anpassa kollektivtrafiken utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Trots att kollektivtrafiken används mest av kvinnor är den tydligt utformad efter mäns behov. Det ska vara lika lätt, inte minst utanför storstäderna, att använda kollektivtrafiken för att arbetspendla mellan städer, som för att utnyttja det som ett funktionellt transportmedel för att hämta och lämna på dagis, handla mat och besöka föräldrarna på äldreboendet. Idag är det tydligt att vägar planeras av medelålders manliga vägingenjörer och hela transportsektorn är byggd av män för män. Ung Vänster kräver att kvinnor får mer makt över utformandet av kollektivtrafik, utveckling och stadsbyggnad, och att alla investeringar i byggandet av framtidens transportsektor görs utifrån ett feministiskt perspektiv.

Ung Vänster menar också att vår förmåga att kunna transportera oss är en rättighet. Kollektivtrafiken är något som krävs för att samhället ska fungera. Vi behöver kunna ta oss från arbetsplatsen eller skolan och hemmet, till och från fotbollsträningen och hem till en kompis. Precis som med allt annat som krävs för att samhället ska fungera, menar vi att alla ska vara med och finansiera kollektivtrafiken fullt ut oavsett om man använder sig av den eller inte.

Kollektivtrafiken behöver också byggas ut, dels för att kunna ta emot ett ökat antal resenärer som kommer vid en avgiftsbefrielse men också för att kunna vara en samhällsservice som når alla medborgare. Naturligtvis måste organisationen och turtätheten se annorlunda ut beroende av vilken befolkningstäthet och vilka behov som finns. Om man på allvar vill minska utsläppen så måste kollektivtrafiken i hela landet byggas ut.

Gång- och cykeltrafik

Gång- och cykeltrafik är en viktig del av det svenska transportsystemet. Det är också dessa transportalternativ som är allra mest miljövänliga. Cykeltrafiken utgör idag ca 10 procent av alla transporter i Sverige, men tilldelas inte mer än 2 procent av de offentliga infrastruktursatsningarna. Detta är djupt olyckligt då forskning har visat att kvalitet och säkerhet på gång- och cykelvägar är viktiga faktorer för om människor ska välja cykel som transportmedel eller ej. Ung Vänster kräver att alla Sveriges tätorter ska ha väl utbyggda gång- och cykelbanor.

Järnväg

Allt mer gods fraktas på våra vägar i Sverige. Sedan vårt EU-inträde 1995 har andelen lastbiltransporter ökat dramatiskt. På grund av subventioner och minskad lagerhållning transporteras varor tvärs över kontinenten ofta helt i onödan. Detta sker samtidigt som vårt järnvägsnät saknar underhåll och därmed kapacitet för godstågen. Ung Vänster kräver att godstrafiken i så hög utsträckning som möjligt skall ske på järnväg istället för landsväg.

KLIMATPOLITISKT PROGRAM

Vi vill öka kapaciteten på järnväg för gods- såväl som persontrafik med 50 procent till år 2020. Det måste också göras mindre lönsamt för företag med miljöförstörande transporter.

Konkurrenstänkande och vinstintresse hör inte hemma inom järnvägen. Precis som det är orimligt att ha flera parallella järnvägsnät är det orimligt med privata aktörer inom tågtrafiken. Det svenska järnvägsnätet är statlig egendom och bör så förbli. För att kunna garantera trafiksäkerheten, miljömålen och kvaliteten krävs det att all tågtrafik sker i statens regi. Det kräver också kraftigt sänkta biljettpriser av SJ för att konkurrera med bilismen och flygtrafiken.

Det är fullkomligt ohållbart att det många gånger är billigare att ta flyget än tåget när man ska resa någonstans med tanke på de stora, och allt mer ökande, utsläpp av växthusgaser som flygindustrin är skyldig till. Ung Vänster kräver att subventionerna av flygtrafiken upphör samt att det införs en särskild flygskatt som tar regionala hänsyn och gör det olönsamt med flygtrafik där järnvägstrafiken är ett tillräckligt alternativ. Vi vill även se att anslagen till forskningen för ett fossilfritt flyg ökar samt att järnvägsnätet byggs ut med höghastighetståg mellan de större städerna. Ung Vänster kräver också att flygtrafiken söder om Sundsvall förbjuds.

Skatter

Genom skatter kan vi alla betala gemensamt för sådan samhällsservice vi vill ha utförd, exempelvis en välfungerande kollektivtrafik. Genom finansieringen och kontrollen av kollektivtrafiken kan vi sätta upp mål såsom att den ska bidra till minskade utsläpp av växthusgaser. Skatter går att använda på flera olika sätt minska utsläppen, det är ett ekonomiskt styrmedel som vi bör använda mer aktivt än idag.

Transporterna på våra vägnät, som ensamma står för en tredjedel av koldioxidutsläppen i Sverige, sker till allra största delen med fossila icke-förnyelsebara bränslen. Det behövs både en kraftig minskning av vägtransporterna och en omläggning till bättre bränslen som ger upphov till mindre utsläpp. Genom skatter kan vi se till att höja priset för den gamla bensinen och minska priset för nyare bränslen som etanol och biogas samt underlätta och stödja utvecklingen av vätgasbilar och elbilar.

Produktionen av etanol är idag problematisk, de metoder som används bidrar till utarmning och ödeläggelse av stora odlingsområden och drabbar lokalbefolkningen. Etanolen är ett bättre alternativ än bensinen, men inte det enda alternativet. För att vi, i någon större utsträckning, skall kunna använda oss av etanol som drivmedel krävs en omläggning av produktionen och satsningar på forskning kring framställning och effektivisering. Ung Vänster stöder inte import av etanol som framställts på ett orättfärdigt sätt. Eftersom det krävs mycket stora landarealer för att få drivmedel till ett litet antal fordon bör satsningen på etanol vara begränsad. Däremot är det ett bränsle som skulle kunna utnyttjas under en övergång till elbilar och elhybrider, under förutsättning att det produceras på ett hållbart

sätt. Det är mycket viktigt att underlätta och stödja utvecklingen av elbilar och vätgasbilar. Med minskad elförbrukning i övriga sektorer och en storsatsning på förnyelsebar energi finns gott om utrymme för en satsning på eldrivna bilar. Ung Vänster stödjer ett system där bilar med låga koldioxidutsläpp får betala lägre skatt.

Kostnader för miljöskador och trafikolyckor och andra samhällsekonomiska kostnader skall ingå i priset på transporter. Trängselavgifter i tätort, kilometerskatt på lastbilstrafik och miljöskatter på flyg- och fartygsbränsle är åtgärder för att förverkliga detta. Alla trafikslag ska bära sina samhällsekonomiska kostnader. För trafikens del handlar det om kostnader för miljöskador, minskad produktivitet i jord- och skogsbruk, kalkning, allergier, luftvägssjukdomar och cancer orsakade av avgaser, trafikolyckor, trängsel, korrosion av material med mera. Allt detta ger upphov till kostnader som bilisten eller flygresenären idag slipper betala. Ett högre pris på de mest miljöbelastande transporterna leder till kortare och färre resor, mer samåkning och mer välfyllda bussar och lastbilar. Vi får bränslesnålare fordon, ökad andel hållbara transportslag och bättre villkor för lokalt producerade varor och förnybara drivmedel.

ENERGI

Energisektorn är en viktig bakomliggande orsak till utsläppen av växthusgaser. Under de senaste åren har energisektorn stadigt stått för omkring 16 % av de globala koldioxidutsläppen. Eftersom vattenkraften är den viktigaste energikällan för Sverige är energisektorns andel av de svenska utsläppen något lägre. Detta ändrar dock inte det faktum att vi genom energieffektiviseringar och en övergång från användning av fossila bränslen till förnyelsebara, kan minska koldioxidutsläppen betydligt.

Snabbare energiomställning

Ung Vänster vill snabba på omställningen från fossila bränslen och ickeförnybara energikällor till förnyelsebara sådana. I stora drag finns lösningarna för en sådan energiomställning redan idag. Trots detta försöker en del framställa de förnyelsebara energikällorna som om de skulle vara alldeles för dyra och ineffektiva. Problemet är att ickeförnybara energikällor, däribland kärnkraften, i praktiken är subventionerade eftersom kostnaden för dem inte täcker de miljökador som de orsakar.

En större andel av den svenska energiproduktionen ska komma från sol-, vind- och vågkraft. Trots att Sverige är världsledande på forskning inom solenergi, står denna energikälla för en väldigt liten del av energiproduktionen. Det finns med andra ord ett utrymme för att öka solenergens betydelse. I många andra länder har man kommit längre än vad vi har gjort när det gäller utbyggnaden av vindkraften. För att öka vindkraftens utbyggnad krävs det investeringar och att tillståndprocessen förenklas. Vågkraften befinner sig ännu så länge bara på experimentstadiet i Sverige men kan i framtiden komma att fylla en viktig funktion.

För att öka de förnyelsebara energikällornas andel måste det alltså till samhälleliga investeringar för att använda redan befintlig teknik, men det krävs också ytterligare forskning kring förnyelsebara energikällor. Ung Vänster vill kraftigt och snabbt minska användningen av fossila bränslen. Riktningen ska självklart vara att snarast avveckla användningen av fossila bränslen helt.

Fortsatt avveckling av kärnkraften

Ung Vänster har länge varit motståndare till kärnkraften, och vi vill att den fortsätter att avvecklas. Under hotet från klimatförändringarna försöker en del framställa kärnkraften som ett alternativ till förbränning av fossila bränslen, och dessutom som ett bra miljöalternativ. Men kärnkraften är knappast miljövänlig, den är dessutom farlig och betydligt dyrare än kärnkraftsförespråkarna ofta vill ha det till. För att ersätta användningen av fossila bränslen med kärnkraft skulle det krävas en dramatisk utbyggnad av kärnkraften över hela världen.

Att skifta till kärnkraft är en mycket kortsiktig lösning. Kärnkraften är beroende av uran, som liksom de fossila bränslena inte är förnyelsebart, dessutom är själva brytningsprocessen hälso- och miljöfarlig för gruvarbetare och lokalbefolkning. Kärnkraft är därmed en ändlig energiresurs till skillnad från sol-, vind- och vågkraft. Problemet med slutförvaringen av restavfallet från kärnbränslet är i dagsläget inte heller löst. Då många av dessa slutprodukter fortsätter sända ut radioaktiv strålning i många tusen år är en massiv utbyggnad av kärnkraften givetvis en mycket riskabel satsning, inte bara för oss utan för hundratals generationer framöver.

Kärnkraftslobbyn argumenterar ofta utifrån att den svenska kärnkraften är fullständigt säker och riskfri. Man ignorerar då att nyetablering av svensk kärnkraft inte sker i ett vakuum. För det första är det om Sverige och de rika länderna bygger ut sin kärnkraft mycket svårt att samtidigt argumentera för att fattiga länder inte ska kunna bygga ut sin. Och i länder där man för prisets skull är tvungna att tumma på säkerheten för att få billig energi är kärnkraften fortfarande mycket osäker. För det andra sker utbyggnad av kärnkraft på bekostnad av forskning kring alternativ energi, samt står effektivt i vägen för teknisk utveckling som minskar energiförbrukningen och vårt övriga beroende av fossila bränslen. Ung Vänster säger nej till uranbrytning i Sverige och kräver att ett slutförvar inte får byggas förrän man grundligt utrett vilken metod och plats som garanterar den långsiktiga säkerheten. Ung Vänster vill att kärnkraften ersätts med förnyelsebara energikällor och en minskad energiförbrukning. Kärnkraften ska avvecklas gradvis, och den sista reaktorn stängas senast 2020.

Samhälleliga investeringar för minskad energiförbrukning

Det bästa sättet att minska koldioxidutsläppen från energisektorn är att minska vår konsumtion av energi. Energieffektivisering handlar om att använda den energi vi redan har på ett bättre och mer effektivt sätt, och därigenom minska energiförbrukningen. Genom åtgärder och investeringar ska samhället spela en nyckelroll för att åstadkomma detta. Även om det redan idag finns viktig teknik tillgänglig för att minska energiförbrukningen, måste det till mer forskning också kring energieffektivisering.

Ett område där samhället kan göra mycket för att uppnå en energieffektivisering är bostadssektorn. Ung Vänster vill ha ett statligt investeringsprogram för att minska energiförbrukningen och värmeläcket ur de lägenheter som byggdes under mitten av 1900-talet. En majoritet av lägenheterna har inte renoverats sedan 1975. Genom investeringar för energieffektivisering skulle närmare hälften av den energi som idag går till uppvärmning och varmvatten kunna sparas in. Då bostadssektorn står för ungefär en tredjedel av energianvändningen är detta viktiga åtgärder för att minska utsläppen av koldioxid. Samtidigt måste också industrins energikonsumtion minska. Enbart den elintensiva industrin i Sverige står för en fjärdedel av den totala elkonsumtionen. Hittills har det gjorts alldeles för lite för att tvinga industrin till att energieffektivisera. Samtidigt som koldioxid-

KLIMATPOLITISKT PROGRAM

skatten har höjts för de allra flesta andra sektorer, har industrin en nedsatt koldioxidskatt. Ung Vänster vill att även industrisektorn ska betala sin koldioxidskatt.

Som ett led i arbetet med att minska industrisektorns energiförbrukning måste också tilldelningen av utsläppsrätter blir mer restriktiv. Även om Sverige redan idag är bättre än de flesta andra länder på att ta tillvara industrins spillvärme, och använda den till uppvärmning av byggnader och lokaler, är även detta ett område där vi kan bli bättre.

Ung Vänster vill bryta trenden med ökande energikonsumtion, istället vill vi ha en nationell målsättning för energieffektivisering. Det är möjligt att halvera Sveriges elkonsumtion enbart genom energieffektivisering fram till 2030.

Gemensamt ägande för gemensam nytta

För att vi demokratiskt ska kunna styra hur vi vill att produktionen av energi ska vara organiserad krävs det att energiproduktionen sker i offentlig regi. När elproduktionen drivs i privat regi överordnas ägarnas vinstintresse möjligheten att organisera produktionen på ett miljövänligt sätt. Genom att staten äger Vattenfall sker redan idag stora delar av energiproduktionen i offentlig regi. Men staten måste också bli en mer aktiv och tydlig ägare. Vattenfall driver kolkraftverk utomlands, och har betydande investeringar i icke-förnyelsebara energikällor. Ung Vänster kräver att Vattenfalls ägardirektiv ändras så att det blir omöjligt för företaget att fortsätta agera på ett sätt som ökar koldioxidutsläppen. Vi vill också att Vattenfalls vinster används till att snabba på energiomställningen. Ung Vänster vill att gemensamt ägda företag och institutioner ska vara föredömen, och gå i bräschen för energiomställning och energieffektivisering.

AVSLUTNING

Vi har bara en värld och den måste vi ta vara på tillsammans. Vi kan med kollektiva ansträngningar vända trenden, men det krävs ett stort tryck och en stark miljörelse som kan sätta press på såväl beslutsfattarna som storföretagen. Ung Vänster är en del av denna miljörelse. Vår värld och dess vatten, jord och luft är hela mänsklighetens gemensamma livsrum och måste vårdas och förvaltas på ett sätt som gör framtiden möjlig för människan och allt levande. Klimatfrågan handlar om makten över ditt liv.

Kampen för miljön för vi långsiktigt av samma anledning som vår övriga kamp; för vår egen skull. Det finns en tydlig intresse motsättning mellan överklassens kortsiktiga vinstintressen och vårt behov av en hållbar miljö. Först när beslut om klimatfrågorna fattas kollektivt, av den majoritet som idag saknar möjlighet att påverka, kommer vi att kunna uppnå vårt mål om ett långsiktigt hållbart klimat. Det är dags för en förändring!

**Ung Vänster
Kungsgatan 84
Box 12 660
112 93 Stockholm
08 - 654 31 00 (tel)
08 - 650 85 57 (fax)
info@ungvanster.se
www.ungvanster.se**